

επωνύμως επί δύο μήνες, ήταν μια απαραίτητη δουλειά που δεν θα μπορούσε να έχει κάνει η αστυνομία από μόνη της: η πειθάρχηση και ο εκφοβισμός όποιου παρέμενε καχύποπτος μπροστά στις αφηγήσεις περί τρομερού ιού. Δεύτερον, γιατί αυτή η δουλειά ήταν ρουφιανιά με τα ούλα της, και η ρουφιανιά παραμένει μια ενασχόληση ιδιαίτερος δύσσομη γενικώς, και ιδιαίτερος ασυμβίβαστη με την ιδιότητα του αντικαπιταλιστή επαναστάτη ειδικώς. Τρίτον, γιατί αυτή η ρουφιανιά δεν ήταν από τις μικρές: χάρη σε δαύτους το σύνολο της εργατικής τάξης έφαγε μείωση μισθών κατά το εν τρίτον δίχως να ανοίξει ρουθούνι. Και τέταρτον, γιατί η δουλειά

δεν έχει τελειώσει, οπότε θα χρειαστεί να συμπεριφερθούν πανομοιότυπα και στο μέλλον.

Γιατί, ω ναι, το κράτος και οι ρουφιάνοι του δεν έχουν τελειώσει με την πάρτη μας. Απολαύστε λοιπόν το διανοητικό λουτρό της λήθης σαν να 'ταν παλιά διαφήμιση του πλυντηρέξ στο you tube. Νέα κυλίσματα σε ακόμη βαθύτερες λάσπες αναμένουν στο μέλλον.

1. Έχουμε ξαναμιλήσει για τη σχέση βάσης και ηγεσίας των ελληνικών «επαναστατικών οργανώσεων» στο «Περί της Αλληλεγγύης σε Λαούς που δεν Γνωρίζουμε και περί των Αντίστοιχων Ιεραρχιών», *Antifa* #64, 3/2019. Τότε μας είχαν αποκαλέσει «υπερβολικούς», αλλά τώρα αποδει-

κνύεται ότι στην πραγματικότητα ήμασταν υπέρ του δέοντος καλοπροαίρετοι. Μας συμβαίνει συχνά, γιατί τελικά, στους καιρούς μας, φαίνεται πως ο κυνισμός ποτέ δεν είναι όσος χρειάζεται για να οδηγήσει σε στοιχειώδεις ρεαλιστικές εκτιμήσεις.

2. Για περισσότερους λόγους που μας κρατούν μακριά από τα αντικαπιταλιστικά φεστιβάλ», δείτε τη μπροσούρα *Autonome Antifa, Ο Εθνικοσοσιαλισμός και οι Εχθροί του: Τι Καταλάβαμε από τη Σχολική Αντιφασιστική Μάχη του Νοέμβρη του 2018*, Αθήνα, 2019. Τώρα που εξαντλήθηκε, την έχουμε και ολόκληρη, στο autonomeantifa.gr > Εκδόσεις.

3. Αυτή είναι μια φράση που μπορεί να σου έρθει πρόχειρη σε προφορικό λόγο, μόνο αν προηγουμένως την έχεις γράψει πεντέξι φορές με διάφορες αφορμές.

Η ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΟΨΗ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ (ΠΕΡΙΛΗΨΗ)

Πέρυσι τέτοιο καιρό, όλος ο κόσμος ασχολούνταν με τις ελληνοτουρκικές σχέσεις. Ο πρώην πρωθυπουργός Κώστας Σημίτης έπαιξε τον ρόλο του λαγού στη δημόσια συζήτηση, σημειώνοντας ότι το Καστελόριζο ίσως τελικά και να μην οδηγήσει σε κυριαρχία σε ολόκληρη την Ανατολική Μεσόγειο. Ο παπατζής Άγγελος Συρίγος, που όχι, τελικά δεν είχε γίνει υπουργός εξωτερικών, προσπαθούσε να δικαιολογήσει για ποιο λόγο μάς είχε πρήξει τόσο καιρό με το Καστελόριζο. Κι εμείς είχαμε αδράξει την ευκαιρία για να περιγράψουμε τη σύγκρουση στο εσωτερικό του ελληνικού κράτους γύρω από τις σχέσεις με την Τουρκία.¹

Το πράγμα συνεχίστηκε μέσα στη χρονιά που μας πέρασε. Η Τουρκία συμφώνησε σε κάποιου είδους προσδιορισμό ΑΟΖ με τη μία από τις δύο αντιμαχόμενες πλευρές στη Λιβύη. Αμέσως, ο αρχηγός της άλλης πλευράς, στρατηγός Χαφτάρ, αποκαλύφθηκε πως ήταν ο καλύτερός μας φίλος, και επισκέφτηκε την όμορφη χώρα μας νύχτα, έχοντας πάρει τζάμπα προαγωγή σε «στρατάρχη» από τα ελληνικά μμε, γιατί τέτοια έκαναν τα ελληνικά μμε λίγο προτού αρχίσουν να μας επιμορφώνουν περί των κοινωνικά υπεύθυνων συμπεριφορών. Τον Ιανουάριο που μας πέρασε, οι Γερμανοί αρνήθηκαν να επιτρέψουν στην Ελλάδα να συμμετάσχει στις «ειρηνευτικές διαδικασίες για τη Λιβύη», γιατί εκεί είχαν προσκληθεί «μόνο οι πλευρές που μπορούν να συμβάλουν αποδεδειγμένα στην αποκατάσταση της ειρήνης».²

Εμείς τώρα, σαν καλοί και φιλειρηνικοί πολίτες ενός κράτους που «δεν μπορεί να συμβάλει αποδεδειγμένα στην αποκατάσταση της ειρήνης», είχαμε χρησιμοποιήσει τον ενδιάμεσο χρόνο για να ασχοληθούμε κι άλλο με το ζήτημα των ελληνοτουρκικών. Αυτό που προέκυψε ήταν ένα κείμενο μεγέθους μπροσούρας με προσωρινό τίτλο «Η Ενεργειακή Όψη της Στρατηγικής της Ανατολικής Μεσογείου», που φιλοδοξούσε να αποτελέσει την αφετηρία για την επόμενη δημόσια εκδήλωση της αντιφασιστικής συνέλευσης *autonome antifa*. Αυτό το κείμενο ολοκληρώθηκε στα μέσα του Φλεβάρη.

Και μετά... Ε, μετά συναχθήκαν οι νυχτερίδες. Στο τέλος της διαδικασίας, είχαμε ξεχάσει, όχι μόνο τι έλεγε εκείνο το κείμενο, αλλά και σε ποιο folder ήταν χωμένο. Κακώς βέβαια. Γιατί –κοίτα να δεις!– φαίνεται πως, ενόσω το ελληνικό κράτος παρίστανε ότι η προστασία των γιαγιάδων μας από τον ιό ήταν η πρώτη και βασική του προτεραιότητα, οι εξελίξεις στις εξωτερικές υποθέσεις συνεχίζονταν. Καθώς γράφονταν αυτές οι γραμμές, ο Χρήστος Ροζάκης, Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου του Υπουργείου Εξωτερικών και παλιός φίλος και σύμβουλος του Κώστα Σημίτη, βάλλεται πανταχόθεν. Γιατί είπε ακριβώς τα ίδια που έλεγε περίσως τέτοιο καιρό ο Κώστας Σημίτης: ότι το Καστελόριζο δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ώστε το ελληνικό κράτος να κυριαρχήσει στην Ανατολική Μεσόγειο, ότι οι ελληνικές θέσεις που επί δέκα χρόνια παρουσιάζονται σαν αυτονόητες, είναι «μαξιμαλιστικές» και ότι καλά θα κάνει το ελληνικό κράτος να επιδιώξει κάποια συνεννόηση με την Τουρκία.³

Η αρχική μας αντίδραση μπροστά στην εκ νέου ανάδυση των «ελληνοτουρκικών» ήταν πανομοιότυπη με εκείνη μιας συμπαθέστατης συντρόφισσας όταν προσφάτως άκουσε ότι «ο ιός μεταλλάχθηκε»: «Αφήστε μας ήσυχους ρε μαλάκες!» Επειδή όμως, όχι, δεν μας αφήνουν ήσυχους, είπαμε να αναζητήσουμε το παλιό μας κείμενο. Και τελικά το ανακαλύψαμε. Και το διαβάσαμε ξανά: η επαφή

με τον προ каранτίνας εαυτό σου είναι, όπως και να το κάνουμε, μια δυνατότητα που δεν την έχει όλος ο κόσμος.

Και κοίτα να δεις που ο προ каранτίνας εαυτός μας, τελικά κάτι είχε να πει. Όχι μόνο για τα ελληνοτουρκικά, αλλά και για τους ειδικούς του ελληνικού κράτους, για το κράτος τους και για την επιστήμη τους. Θα τα συνοψίσουμε εδώ και άμα θέλετε ρίχτε μια ματιά. Αν όχι, τι να γίνει, υγεία πάνω απ' όλα.

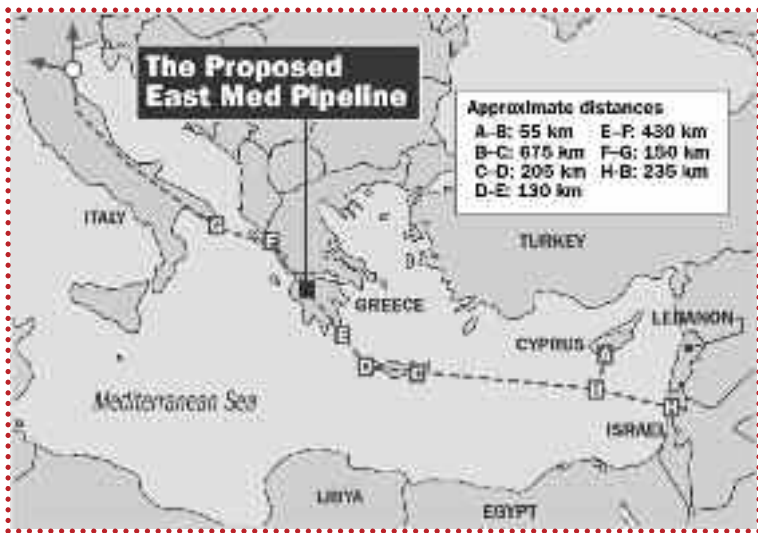
ΔΕΚΑ ΧΡΟΝΙΑ ΕΙΔΙΚΟΙ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΛΑ, ΑΛΛΑ ΟΧΙ ΓΙΑ ΙΟΥΣ

Τουλάχιστον από το 1992, το ελληνικό κράτος γνωρίζει ότι συμμετέχει σε έναν παγκόσμιο πόλεμο που μαινεται στην περιοχή του. Η συμμετοχή του ελληνικού κράτους σε αυτόν τον παγκόσμιο πόλεμο ξετυλίχθηκε καθόλη της διάρκεια της δεκαετίας του '90 και είχε δύο τουλάχιστον όψεις, αμφοτέρως αντιτουρκικές. Η πρώτη όψη ήταν η συμμετοχή στη διάλυση της Γιουγκοσλαβίας, στο πλευρό των Σέρβων. Στόχος εδώ ήταν να μην μπορέσει η Τουρκία να χρησιμοποιήσει τους μουσουλμάνους της Βοσνίας και του Κοσόβου ως πάτημα στα Βαλκάνια. Η δεύτερη όψη ήταν η σύνδεση με Κύπρο. Στόχος εδώ ήταν η θαλάσσια περικύκλωση της Τουρκίας ενόσω η Τουρκία θα αντιμετώπιζε τις διαλυτικές τάσεις που προέκυπταν από τη διάλυση της Μέσης Ανατολής.

Αυτή η δεύτερη εκδοχή της ελληνικής συμμετοχής στον παγκόσμιο πόλεμο, αναβίωσε μετά το ξέσπασμα της καπιταλιστικής κρίσης του 2009. Και ξετυλίχτηκε με όλη της την ένταση από το 2010 και μετά. Τον Φεβρουάριο του 2010, «οι κ. Παπανδρέου και Νετανιάχου συναντήθηκαν τυχαία και αντάλλαξαν απόψεις στο καφέ Πούσκιν στη Μόσχα».⁴ Τον Μάρτιο του 2010 η «Αμερικανική Γεωλογική Επιθεώρηση» αποφάσισε πως ήταν μια καλή στιγμή για να δημοσιεύσει τις εκτιμήσεις της σχετικά με τα «κοιτάσματα της Ανατολικής Μεσογείου».⁵ Τον Απρίλιο του 2010 (συγκεκριμένα στις 23), ο «κ. Παπανδρέου» από το «ακριτικό Καστελόριζο», ενημέρωνε τον ελληνικό λαό περί της προσφυγής στη «βοήθεια του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας». Τον Ιούλιο του 2010 ο «Γιωργάκης» έγινε ο πρώτος πρωθυπουργός της Ελλάδας που επισκέφθηκε το Ισραήλ. Τον Αύγουστο του 2010, ο κύριος Νετανιάχου ανταπέδωσε.⁶

Όλα ετούτα τα αναπάντεχα πήγαν παρέα με την «ανακάλυψη ενεργειακών κοιτασμάτων» σε ολόκληρη την ανατολική μεσόγειο. Υπόγειοι θησαυροί που θα οδηγούσαν στην δημοσιονομική σωτηρία, ξένα συμφέροντα που απαγόρευαν στη μικρή Ελλάδα να εκμεταλλευθεί το υπέδαφός της, γεωτρήσεις «βάθους πεντακοσίων χιλιάδων μέτρων (sic) κάτω από τον βυθό της θάλασσας»,⁷ «το μεγαλύτερο υποθαλάσσιο καλώδιο του κόσμου» που θα μετέφερε ενέργεια από την Κύπρο στην Ελλάδα, και «υποθαλάσσια κοιτάσματα τύπου Zor (...) που θα καλύψουν τις ανάγκες της χώρας για 170 χρόνια»,⁹ όλα τα σημεία και τέρατα που χωράει η πετρελαιοϊκή φαντασία συνωστίζονται εδώ και δέκα χρόνια στον ελληνικό δημόσιο λόγο.

Δέκα χρόνια μετά, η ραγδαία ανακάλυψη υπόγειων θησαυρών και τα σχετικά παπατζιλίκια, μπορούν να εξηγηθούν. Το σχέδιο του ελληνικού κράτους περιελάμβανε την κατασκευή ενός αγωγού που σήμερα είναι γνωστός σε όλους ως east med (δες από πάνω). Αυτό που λέγεται είναι ότι ο east med θα στοιχίζε

κάπου 8 με 10 δις ευρώ και θα κουβαλούσε τα κοιτάσματα της Κύπρου στη διεψασμένη για ενέργεια Ευρώπη. Αυτό που δεν λέγεται είναι ότι ο east med θα είχε μια παγκόσμια σημασία. Θα ήταν ο μοναδικός αγωγός στον κόσμο ικανός να κουβαλήσει μη ρωσική ενέργεια στη Γερμανία, από μια μη τουρκική διαδρομή. Το ελληνικό κράτος υπολόγιζε (και υπολογίζει) ότι αυτή η μοναδικότητα του αγωγού θα προσανατόλιζε τα ελληνικά συμφέροντα με τα συμφέροντα των ΗΠΑ, συνεπώς η φύλαξη του αγωγού, και μαζί η ελληνική κυριαρχία στην Ανατολική Μεσόγειο, θα είχε φύλαξη από τις ΗΠΑ.

Με αυτά τα δεδομένα, τόσο τα «κοιτάσματα της Κύπρου», όσο και τα «κοιτάσματα της Κρήτης», παρότι εξόχως αμφιλεγόμενα, αποκτούσαν μια ιδιαίτερη σημασία. Ο κύριος Ηλίας Κονοφάγος, «μέλος της Επιτροπής Ενέργειας της Ακαδημίας Αθηνών και διδάκτωρ του τομέα πετρελαίου και φυσικού αερίου», αντιλαμβανόταν αυτή τη σημασία μια χαρά. Τον Φλεβάρη του 2019 για παράδειγμα, αφού θαύμαζε το μόλις ανακαλυφθέν «κοίτασμα Γλαύκος» του οποίου «η ακαθάριστη αξία ξεπερνάει τα 50 δισεκατομμύρια ευρώ», ο Κονοφάγος συνέδεε την «αξία των κοιτασμάτων» με την «προστασία των κοιτασμάτων» με τρόπο ιδιαίτερος σαφή:

Σε κάθε περίπτωση όμως όσο μεγαλύτερα είναι τα κοιτάσματα τόσο μεγαλύτερη θα είναι και η προστασία από αυτούς που κάνουν τις επενδύσεις, που βάζουν τα χρήματά τους. Για αυτό όσο μεγαλύτερα είναι τα κοιτάσματα τόσο μεγαλύτερη θα είναι και η προστασία.¹⁰

Επειδή όμως μπορεί να νομίζετε ότι ο Κονοφάγος, ειδικός γεωλόγος επιστήμονας καθώς είναι, δεν εννοεί την προστασία με αεροπλανοφόρα, θα θέλαμε να σημειώσουμε ορισμένα επιπλέον πράγματα. Που λέτε, ο Ηλίας Κονοφάγος είναι γιος του Κωνσταντίνου Κονοφάγου, διευθυντή των ορυχείων Λαυρίου και μετέπειτα υπουργού βιομηχανίας από το 1974 έως το 1977 υπό τον Κωνσταντίνο Καραμανλή τον πρεσβύτερο. Επίσης, ο Ηλίας Κονοφάγος είναι ο άνθρωπος που το μακρινό 2010 ανακάλυψε τα «κοιτάσματα νοτίως της Κρήτης», με τρόπο όχι και τόσο επιστημονικό, τον οποίο όμως, για κάποιο λόγο, έχει περιγράψει σε συνεντεύξεις:

Μου τηλεφωνεί ο Σόλων Κασίνης, διευθυντής ενέργειας της Κύπρου και με ρωτάει: «Ηλία έχει κάτι νότια της Κρήτης?» Του απαντώ: «Πιστεύω ότι έχει, αλλά δεν μπορώ να σου πω, πιθανότητα είναι». Και μου λέει: «Ηλία, και τίποτα να μην έχει νότια της Κρήτης, για γεωπολιτικούς λόγους πρέπει να ανοιχτεί σε έρευνα» (...) «Δηλαδή», μου λέει, «Ηλία, αν σπάσει ο διάολος το πόδι του και βρεθεί κάτι νότια της Κρήτης, ξέρεις πόσο κατεβάζει το κόστος μεταφοράς του φυσικού αερίου από το δέσιμο των αποθεμάτων, για την Ευρώπη, για όλους μας».¹¹

Αν δεν το καταλάβατε από μόνοι σας, να το πούμε: ολόκληρη η επιστημονική παραγωγή του κυρίου Κονοφάγου μπορεί να εξηγηθεί με μη επιστημονικούς όρους. Αν «έχει κοιτάσματα» νοτίως της Κρήτης, τότε ο east med δουλεύει. Αν δουλεύει, θα κουβαλάει στη Γερμανία μη ρωσικό αέριο από μη τουρκικό δρόμο. Αν είναι έτσι, θα τον προστατεύουν οι Αμερικάνοι, προστατεύοντας ταυτόχρονα την ελληνική περικύκλωση του τουρκικού κράτους. Και μην ξεχνάμε: όσο μεγαλύτερα τα «κοιτάσματα», τόσο μεγαλύτερη η «προστασία».

Κι έτσι, ο Κονοφάγος υπήρξε οργανικός στην «επιστημονική ανακάλυψη των κοιτασμάτων νοτίως της Κρήτης», κάπου το 2010. Η λέξη «επιστημονικά» σημαίνει ότι αυτός και οι συνάδελφοί του, Αντώνης Φώσκολος, Νίκος Λυγερός και Alain Brunetone, επεξεργάστηκαν «τα δεδομένα» «επί 8 ώρες» σε «έναν υπολογιστή στο Γαλλικό Ινστιτούτο Πετρελαίου που έχει ήδη αποθηκευμένα δεδο-

μένα από παρόμοιες γεωγραφικές περιοχές», διαδικασία έπειτα από την οποία η «ανακάλυψη» συντελέστηκε πανηγυρικά: «Ο υπολογιστής έβγαλε μια πιθανότητα 50% να βρεθούν υδρογονάνθρακες στη νότια Κρήτη». Fifty – fifty είναι το πράμα μεγάλο, το 'πε κι ο κομπούτορας! Δεν είναι παράξενο που ο Κονοφάγος, που φαίνεται ότι δέχτηκε κριτική για αυτού του είδους τις επιστημονικές πρακτικές, περιγράφει τις επιστημονικές του εκτιμήσεις με τη φράση «αυτά τα νούμερα τα ονομάζω γεωπολιτικά».¹²

Οπότε χώρο δεν είχαμε, όρεξη να ασχοληθούμε με κάτι που δεν είναι «ο ιός» δεν είχαμε, και πάλι όμως, μάθαμε κάτι για τους ειδικούς του ελληνικού κράτους και τα μαθηματικά τους μοντέλα. Ότι δηλαδή τα μαθηματικά μοντέλα, δίχως συγκεκριμένο κρατικό στόχο, βγάζουν άμπακες. Μάθαμε και κάτι για τους «κρατικούς στόχους». Ότι οι «επιστημονικές εκτιμήσεις κοιτασμάτων» αποτελούσαν εργαλείο για ένα ευρύτερο ελληνικό σχέδιο παγκόσμιας κλίμακας. Για την ιστορία, ας σημειώσουμε ότι ο Κονοφάγος, στις εκλογές του 2012, ανταμοίφθηκε για τις επιστημονικές του εκτιμήσεις με μια εκλόγιμη θέση στο ψηφοδέλτιο επιρρατείας της ΝΔ.

Μπορούμε τέλος να καταλάβουμε και κάτι που δεν χωράει καλά εδώ. Συγκεκριμένα, ότι η παγκόσμια κλίμακα των σχεδίων του ελληνικού κράτους το φέρνει σε σύγκρουση με διεθνείς παίκτες. Που λέτε, υπάρχει και μια άλλη, πολύ καλύτερη, πολύ πιο αξιόπιστη και σίγουρα πολύ πιο υπαρκτή μη ρωσική ενεργειακή πηγή που θα μπορούσε να διοχετευθεί «στην Ευρώπη»: οι υδρογονάνθρακες της Λιβύης. Όπως όλοι γνωρίζουμε, μέχρι «οι «εξεγερμένοι» να ανακαλύψουν τον Καντάφι χωμένο μέσα σε ένα σωλήνα, οι υδρογονάνθρακες της Λιβύης βρίσκονταν υπό τον έλεγχο του ιταλικού κράτους.

Έτσι μπορεί κανείς να εξηγήσει α. Για ποιο λόγο οι Γερμανοί θεωρούν ότι η Ελλάδα δεν ανήκει στις «πλευρές που μπορούν να συμβάλουν αποδεδειγμένα στην αποκατάσταση της ειρήνης» στη Λιβύη. β. Τι σκατά κόλλημα φάγανε οι Έλληνες και κάνανε τον στρατηγό Χαφτάρ στρατάρχη. γ. Για ποιο λόγο τα ελληνικά μμε μάς λένε ότι οι Ιταλοί πολύ γουστάρουν east med, αλλά οι Ιταλοί ποτέ δεν εμφανίζονται να υπογράψουν δ. Γιατί οι αμερικανικές εταιρείες που έως πρότινος θα έκαναν έρευνες νοτίως της Κρήτης ακολουθώντας τα αποτελέσματα του κυρίου Κονοφάγου, έπαθαν κορονοϊό¹³ και ε. Γιατί ο κύριος Ροζάκης, κάτι μέρες πριν, επανέλαβε αυτά που μας είπε περίσο ο κύριος Σημίτης, τρώγοντας ακόμη περισσότερο βρίσιμο από ό,τι ο κύριος Σημίτης.

Αυτά. Και μόλις ηρεμήσουμε θα επανέλθουμε.

1. Όλα αυτά στο «Από πού μπορεί να προκύψει μια ελληνοτουρκική φιλία;», *Antifa* #66, 7/2019. Πρόσφατα ανεβάσαμε αυτό το κείμενο στο καινούριο μας site (autonomeantifa.gr), γιατί βρίσκουμε ότι είναι μια χαρά για να θυμηθεί κανείς τις περιπλοκές ετούτων των περίπλοκων ζητημάτων, και ξέρουμε ότι αυτό ήταν που σας έκαψε.
2. Στέφανος Κασιμάτης, «Ένας Ώριμος κύριος με Βαμμένο Μουστάκι», *Καθημερινή*, 21/1/2020.
3. «Προκλητική Δήλωση Ροζάκη για το Καστελόριζο: Απομονωμένο από τη Ρόδο, είναι Κοντά στις Τουρκικές Ακτές», *newsbeast.gr*, 1/7/2020.
4. Αθανάσιος Έλλης, «Διαμεσολάβηση Γ. Παπανδρέου στη Μ. Ανατολή», *Καθημερινή*, 25/7/2010.
5. US Geological Survey, «Assessment of Undiscovered Oil and Gas Resources of the Levant Basin Province, Eastern Mediterranean», *USGS Fact Sheet 2010-3014*, March 2010. <https://pubs.usgs.gov/fs/2010/3014/>, [πρόσβαση 11/5/2018].
6. Όλα αυτά περιγράφονται με λεπτομέρειες στο Αυτονομο Antifa, *Η Στρατηγική της Ανατολικής Μεσογείου, ή αλλιώς η Συμετοχή του Ελληνικού Κράτους στον Παγκόσμιο Πόλεμο*, Αθήνα, 2015, σελ. 155-176.
7. Χρύσα Λιάγγου, «Κοιτάσματα Ελπίδας για Φυσικό Αέριο στον Ελλαδικό Χώρο», *Καθημερινή*, 17/12/2010.
8. «Το Μεγαλύτερο Υποθαλάσσιο Καλώδιο της Γης», *Καθημερινή*, 28/4/2012.
9. Χρύσα Λιάγγου, «Ενδείξεις για Μεγάλο Κοίτασμα Αερίου στην Ελλάδα», *Καθημερινή*, 31/10/2019. Η διάψευση αυτής της είδησης στο Εφ. Σύν., «Διαψεύσεις για τα Κοιτάσματα της Κρήτης», *Εφημερίδα των Συντακτών*, 1/11/2019. Η επανεμφάνιση της ίδιας είδησης στο Χρύσα Λιάγγου, «Πιθανό Μεγάλο Κοίτασμα Υδρογονανθράκων στην Κρήτη», *Καθημερινή*, 10/1/2020. Η Λιάγγου είναι η ίδια που δέκα χρόνια πριν εκτιμούσε το βάθος των γεωτρήσεων σε πεντακόσια χιλιόμετρα.
10. «Ο Ηλίας Κονοφάγος για τα Αποτελέσματα των Ανακαλύψεων στην Κύπρο - Το Κοίτασμα σε Αριθμούς», *energyprogress.gr*, 28/2/2019, <Τελευταία Πρόσβαση 30/1/2020.
11. Σοφία Παπαιωάννου, «Να Προηγηθεί η Έρευνα σε Κοιτάσματα της Ν. Κρήτης. Ηλίας Κονοφάγος, ειδικός ερευνών για Υδρογονάνθρακες: Είναι Σημαντική για το Γεωπολιτικό Παιχνίδι η Δημιουργία Υποδομών στην Περιοχή», *Καθημερινή*, 20/1/2013.
12. Σοφία Παπαιωάννου, «Να Προηγηθεί η Έρευνα...», ό.π.
13. Κ. Σταμπολής, «Βαρύ το Πλήγμα για τις Έρευνες Υδρογονανθράκων για Κύπρο και Ελλάδα λόγω Κορονοϊού», *energia.gr*, 22/5/2020.